

SÚLYPONT

RÓNA-TAS ANDRÁS

A számos megemlékezésből a barátot és lelkipásztort búcsúztató beszédet választottuk. A szerző 1931-ben született Budapesten. Nyelvész, a szegedi egyetem tanára, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, az Országos Akkreditációs Bizottság elnöke.

Nyíri Tamás temetésére

Drága Tamás, mélyen tisztelt egybegyűltek, temetni jöttünk megtört szívvel, de töretlen hittel. Temetni jöttünk össze, de nem búcsúzni. Temetni jöttünk, a fájdalmakat hordozó, mulandó testet, mindazt, ami véges. De Te, Tamás, nem csak az voltál, ami mulandó. Példakép voltál, s a példaképtől nem búcsúzunk, hiszen a példakép közöttünk marad. Több mint negyven éve ismertelek meg. Nehéz, embert próbáló idők voltak. Akkor választottalak lelki és emberi vezetőmmé, kalauzzá poklokon és tisztító tüzeken át. Köszönöm, hogy számomra voltál, hogy mindig nyitva volt az ajtód szerettem előtt is. A személyed léteinek tudata tette sokszor számunkra elviselhetővé a mindennapokat anélkül, hogy akár félszavakat váltottunk volna. Te kalauzoltál a filozófia nehéz útján, Te világítottad meg számomra a világmindenségben magára maradt embert, akit nagykorúvá tett a magány, az esendő embert, aki, ha rettenetes erőfeszítések árán is, de úrrá tud lenni a lét okozta rettegésen, kezét nyújtva ki a kimondhatatlan Isten felé.

Távol állt tőled minden barokkos homály, a hallgatóságát lebecsülő primitív egyszerűsítés vagy számító szónoklat. Csak a lényegben voltál biztos, és csak lényegtelen dolgokban kételkedtél. Sohasem titkoltad hogy nem a kép-mutató, a színlelt mindenttudás, hanem a megismerni vá-

gyás alázata a tudós igazi jellemvonása. Azon kivételes egyéniségek egyike voltál, aki számára az erkölcs nem pusztán a helyes cselekedet parancsa, hanem a szeretet megvalósításának mértéke is.

Példaképem voltál egy eszeveszett és erőszakkal terhelt korban, amelyben a bölcsesség könnyen veszíthette el erkölcsi tartalmát. Ahol az alázat könnyen válhatott önfeladó megalázkodássá, és amelyben a bölcsességet keskeny korlát kerítette el a megalkuvástól. Egyaránt idegen volt tőled a kihívó, magamutogató, mindenáron való szereplés és a cinkos, cinikus együttműködés. Hidegen hagyott a hatalom hiúsága, de amint a legkisebb esélyt is láttad az igazság képviselőjére, készen álltál az értelmes párbeszédre. Érzékeny figyelemmel hallgattad vitapartnereid mondanivalóját, de válaszodban az igen igen volt és a nem nem. Egy megalkuvó korban megalkuvás nélkül, és mégis végtelen türelemmel mondtad az igazságot mindig anélkül, hogy bántottál volna, mindig indulatok nélkül, mindig bízva a világos érvek erejében. Szilárd meggyőződésedet soha nem titkolva vitáztál másként hívőkkel és hitetlenekkel, nem legyőzni, hanem meggyőzni akarva. A szenvedők oldalán álltál a hatalmasokkal szemben, az emberit, az antropológiáit vállaltad az embertelenséggel szemben. Az egyetemesbe tudtad illeszteni a magyarságot és magyarként tudtál katolikus lenni. Az egyház örökségét és újulását kutattad, s azokhoz fűzött személyes barátság itthon és Európában, akik a történelem számára dolgoznak. Az egész életeden átvonult a dialógus, amelyben a tudás felelőssége feszült szembe a felelőtlen tudatlansággal.

Nem különíthetjük el sorsunkat a többiekétől, sem az emberiség rendeltetését a világegyetemétől. Természetesen élni fog az egyén, de nem egyedül. Örökké tartó életet csak az emberi közösség tagjaként nyerhet, csak az egész teremtett világ ölében.

Sokszor indultam hozzád tanácsért, de már a hozzád vezető úton nyugalom költözött lelkembe. Tudtam, hogy nem előregyártott sémákat fogok kapni, hanem a megérett szeretet és a homályt oszlató értelem fényét. A *saját* utamat segítettél megtalálni és utunk mégis közös volt. Együtt küzdöttünk és küszködtünk az ostobasággal, de nem gondoltuk, hogy mindent jobban tudunk. Néha irtóztunk, néha rettenettel figyeltük az emberi gyengeségeket, de tudtuk, hogy esendők vagyunk mindannyian. Nem ítélni akartunk, csak segíteni.

Tanárunk voltál, ha a katedrán álltál, ha a rádióban vagy a képernyőn szóltál, ha nyomtatásban olvastunk, ha a hangodat hallgattuk. Tanítottál itthon és külföldön, egyaránt szólva a testben és lélekben fiatalokhoz. S Te nemcsak beszéltél, hanem mindig mondtál is valamit. A mondanivalód miatt hallgattunk és nem valamely valójában talán nem is létező cím vagy hivatal iránti tiszteletből. Alakod világosan áll előttünk és mégis gyötrődve idézzük fel szavaidat. Tudjuk, hogy tőlünk függ, hogy itt maradsz-e velünk, tőlünk is függ hogy amit tanítottál őrizzük és továbbadjuk-e. Sokan állunk itt ravatalod körül, társaid a munkában, barátaid, intézmények, testületek akik sajátunknak tartunk. Eljöttünk hogy lázadó szívvel fejtet hajtsunk.

Lázadunk és ugyanakkor tudjuk, hogy a halál csak a test rettegésének és erejének vége. A lélek, korlátait vesztve, szabadon lép az Isten elé. Őszinték vagyunk és kimondjuk: minden temetés egy kissé rettegés is a saját halálunktól. Nyújtsd a kezedet Tamás, hogy enyhüljön a félelem és hajolunk meg együtt az Ő akarata előtt, mert Ő jelöli ki a pillanatot, Ő, aki felette áll az időnek. Amen.

A keresztény derű készség arra, hogy ajándékként fogadjuk el, hogy cinizmus és infantilizmus nélkül szeressük meghasonlott és szétzilált világunkat.